

De vloek van de **HUILENDE** kinderen

Portretten van betraande kindergezichten met een trieste blik verfraaien menige huiskamer. Ze blijven je aankijken, ongeacht vanuit welke hoek je naar ze kijkt. Is het pure kitsch? Door een handelaar in brocante is me verteld dat de schilderijtjes van Bragolin weer ontzettend populair zijn en met name in studentenhuizen een plekje krijgen. Is de vloek waarmee ze in verband worden gebracht niets anders dan een spannend vertelsel of schuilt er meer achter?

Tekst: Monique Hendriks (www.moniquehendriks.nl)

In september 1985 publiceerde *The Sun*, een Brits boulevardblad, een artikel getiteld: 'De brandende vloek van de huilende jongen'. In het huis, dat het echtpaar May en Ron Hall al zevenentwintig jaar bewoonde, was een brand geblust. Het enige object dat de vlammen ongeschonden had getrotseerd, was een geschilderd portret van een huilend joch, gesigineerd door G. Bragolin. Peter, Rons broer, waarschuwde het echtpaar eerder al eens voor het schilderij, maar ze hadden zijn opmerkingen in de wind geslagen. In zijn functie van brandweerman was hij al menigmaal geconfronteerd met dit soort kinderportretjes, die zonder rookschade branden doorstonden. Peter wilde daarom zelf nooit zo'n demonisch object in zijn huis hebben. Het hele relaas had natuurlijk behoorlijk spannende elementen en werd rap verspreid.

EEN FOLLOW-UP ARTIKEL

In oktober volgde er een nieuw artikel in *The Sun* met als titel: 'Huilende jongen slaat opnieuw toe'. Bij Kevin en Julie Godber, een jong echtpaar, had zich na een brand hetzelfde voorgedaan. Foto's en andere wandversieringen waren allemaal aangetast, behalve de Bragolin, die door de vorige bewoners in het huis was achtergelaten. Ook andere lezers hadden reacties naar de krant gezonden, waarin te lezen viel dat er, soms al enkele maanden na de aanschaf van zo'n kinderportret, brand was uitgebroken. Een brandweerman kon geen verklaring geven voor deze incidenten. Ene Mrs. Rose Farrington of Preston liet de krant weten dat sinds zij zo'n paneel in huis had, haar drie zonen én haar echtgenoot waren gestorven. Een nieuwe legende leek geboren. *The Sun* plaatste een oproep waarin men lezers de kans bood hun Bragolins naar de redactie te sturen. Deze vervloekte beeltenissen van jankende koters zouden allemaal op de brandstapel belanden.

DE HENS ERIN

Honderden lezers wisten spookverhalen te vertellen over hun schilderijen en gaven gehoor aan de oproep. Op 31 oktober 1985 plaatste *The Sun* een artikel vergezeld van een foto waarop duizenden ingezonden exemplaren in de vlammen werden gesmeten. De brandweerman, die deze kunstverbranding begeleidde, zei dat hij alleen maar knetterende vlammen hoorde en geen kindergemmer. Hij hoopte dat iedereen weer goed zou kunnen

slapen. De 21-jarige Sandra Jane Moore stond nabij het vuur, dat in de omgeving van rivier de Theemes was gemaakt. Ze vertelde aan *The Sun* dat ze een woning van een vriend had gedecoreerd met een schilderij van Bragolin waarop ze voor de grap gekleurde haren had getekend. Daags daarna overstroomde het betreffende huis en uiteraard was er veel schade, behalve aan het schilderij, want dat bleek onbeschadigd.

EEN HOAX?

In het radioprogramma *Punt PI* van de BBC, dat werd uitgezonden op 24 september 2011, deed Steve Punt onderzoek naar deze vloek. Hij wilde een getuige traceren en kreeg contact met Jane McCutcheon uit Nottingham. Ze vertelde hem hoe verliefd ze was geworden op een kunstwerkje dat ze in 1980 besloot aan te schaffen. De liefde voor het betraande kindergezicht bekoelde omstreeks mei 1982 toen haar jonge kind, dat nog maar amper kon praten, naar de keuken kwam lopen. Omdat haar kind iets probeerde te vertellen, checkte ze de woonkamer. Die bleek in lichterlaaie te staan en ze moesten rennen om te ontsnappen aan de vlammen. Later bleken alle spullen te zijn verbrand, behalve... de Bragolin. Toen een niet zwartgeblakerd knulletje hen vanaf zijn paneeltje met traanogen aanstaarde riep de brandweerman naar Jane: "Oh, nee, niet weer eentje!" Een hoax was het dus duidelijk niet.

EEN MOGELIJKE VERKLARING

"Brengen ze nou ongeluk of niet?", vroeg Jeroen Pauw tijdens een uitzending op 15 oktober 2014 aan Filip Raes, een Belgische professor in de psychologie, die vele Bragolins had verzameld. Raes, die op dat moment een onderzoek naar depressie deed, zette zijn thema extra kracht bij en maakte het project beeldend met Bragolins huilende kinderen. Onder andere door het tentoonstellen van de schilderijen, maakte hij onderwerpen zoals verdriet en melancholie bespreekbaar. Hij liet mensen dan naar de afbeeldingen kijken en spoorde ze aan te praten over datgene wat het in ze opriep. Hij geloofde niet in de legende en deelde de visie dat tijdens een brand het touwtje van zo'n schilderij als eerste breekt, waardoor het met de voorzijde op de grond valt en beschermd blijft. Ook de vernis zou van een dusdanige kwaliteit zijn dat de portretjes goed bestand bleken tegen rookschade. Ik bekeek een filmpje ▶

van een onderzoek dat de BBC op 9 oktober 2010 deed. Men probeerde zo'n vervloekt schilderijtje in brand te steken. Er ontstond een gat in het deel dat de punt van de vlam raakte, maar het vuur verspreidde zich niet. Hoewel dit niet representatief is voor een echte brand, constateerde men dat de Bragolins voorzien moesten zijn van een vuurafstotende coating. Is zo de cirkel rond die het mysterie verklaart?

GEVANGEN IN VERF

Over de Venetiaanse kunstenaar Giovanni Bragolin (1911-1981), die eigenlijk Bruno Amadio zou heten ('Ama Dio' betekent: houden van God), doen nogal wat verhalen de ronde. Hij gebruikte meerdere pseudoniemen en zijn achtergrond is in nevelen gehuld. Mogelijk zijn een aantal schilderijen niet eens van zijn hand en het is dus zelfs de vraag of de signatuur 'G. Bragolin' niet aan een andere kunstenaar gekoppeld moet worden. Op verschillende schilderijen vertoont deze signatuur ook afwijkingen. Verwonderlijk is dat niet, want het betreft hier een vorm van massaproductie. Lange tijd waren de jankende knaapjes en meisjes erg populair en Bragolin is daarom menigmaal gekopieerd. Meestal wordt er verteld dat de kunstenaar kinderen schilderde die uit een weeshuis afkomstig waren dat later afgebrand is. Sommigen beweren dat hij een pact met de duivel sloot met als gevolg dat er kindergeesten vast kwamen te zitten in de verf. Zitten er daarom voor een getraind oog verborgen aspecten in zijn werk? Wie bijvoorbeeld het bekende portret van het jongetje met de lichtblauwe ogen en het sjaaltje om de nek een kwartslag draait, krijgt een tafereel te zien van een monsterachtige vis die het kind opvreet. Met name

in Engeland brengt men ze in verband met branden, terwijl verschillende Spanjaarden juist werden geconfronteerd met spookachtig gehuil of een kinderstemmetje 'mama' hoorden roepen. Op een Spaans forum las ik dat sommige mensen zo bang werden van het gejammer, dat ze hun schilderijen in hun parochies lieten zegenen met een kruisteken en wijwater en ze daarna vernietigden. In Spanje doen ook verhalen de ronde dat de kinderen uit hun lijst kruipen zodra er niemand in huis aanwezig is. Ze zouden dan in de kamer waarin ze hangen gaan spelen, waarvan bij thuiskomst de gemaakte rotzooi nog blijk geeft van hun actieve aanwezigheid. Sommige mensen beweren ook dat ze spullen miraculeus kwijtrafen en wijten dat aan de bedroefde portretten. Een speurtocht langs Spaanse spirituele blogs verduidelijkt vooral dat men daar erg actief is met het opnemen van bandstemmen in de omgeving van zo'n snotterende niño. We kunnen het mysterie dus niet compleet wijten aan een rare vernislaag... Bovendien beschouwt men in Spanje juist dat onbrandbare aspect van de schilderijen als een onderdeel van de vloek.

EEN NIEUWE LEGENDE GEBOREN?

Is het hele relaas over deze ongelukkig ogende weeskinderen een verzinsel van de roddelpers? Zo ja, dan is de hardnekkige verspreiding ervan een schitterend voorbeeld van hoe een legende kan ontstaan. Zodra de menselijke psyche getriggerd wordt, kan dat een nagalmende kracht bewerkstelligen. Het is vanuit die optiek niet meer dan logisch dat de legende zich ook buiten Engeland en Spanje heeft verspreid. De Duitsers hebben het tegenwoordig ook al over de geheimen van de *Bilder der weinenden Kinder* en zelfs de nuchtere Fransen leren het verhaal achter *Le garçon qui pleure* kennen. Het heeft ook aparte speculaties tot gevolg, want inmiddels delen velen de overtuiging dat een snikkend ventje door een vergelijkbare afbeelding van een treurend meisje gekalmeerd zal worden. Andersom geldt dat ook en dus kunnen zij die de vloek willen doorbreken, ze maar het best als een paartje aan de muur hangen.

WAAR ROOK IS, IS VUUR

Versillende mensen worden angstig als ze naar de door Bragolin vereeuwigde snoetjes kijken en voelen zich bekeken in de huiskamers waarin ze hangen. Toch azen er nog velen op een echte Bragolin. Bezitters van deze volkskunst lijken vooral nieuwsgierig te zijn naar de waarde ervan. Er zijn heel wat gekopieerde exemplaren in omloop die gemiddeld voor zo'n twintig euro te bemachtigen zijn, daar waar een echt paneel in Amerika een veilingprijs oplevert die tussen de drie- en vierhonderd dollar ligt. Ja, in Amerika zijn ze inmiddels ook gek op dit soort *stuff from Europe* en een spannend verhaal bevordert natuurlijk de verkoop. Buiten het feit dat ik ze persoonlijk afschuwelijk vind en zo'n portret om die reden al niet in mijn huis zou hoeven, wil ik je toch adviseren om goed na te denken voordat je er eenetje aanschaft. Want... waar rook is, is meestal vuur. ●

VERVLOEKTE KUNST

Vervloekte kunst is geen onbekend verschijnsel. Het kunstwerk dat Bill Stoneham in 1972 maakte naar aanleiding van een gedicht, getiteld *'Hands resist him'* is er een duidelijk voorbeeld van. Het toont een tableau van een jongetje en een macabere pop die samen voor een raam staan dat klauwende handen en een wassende maan weerspiegelt. Het oogt alsof het jongetje en de pop in een *Twilight Zone* verstrikt zitten. Acteur John Marley (1907-1984), die onder andere bekendheid genoot door zijn rol in *The Godfather*, kocht het in 1974 en verkocht het in 1984, vlak voordat hij stierf. In 2000 stond het te koop op *eBay*, vergezeld van een bijzonder verhaal. De eigenaren schreven dat ze aanvankelijk niet begrepen waarom het prachtige schilderij door velen genegeerd werd, tot ze het in huis hingen en hun dochter, een kleuter, begon te vertellen dat er kinderen in het schilderij aan het vechten waren en dat ze 's nachts in de kamer kwamen. Allerlei nieuwsbronnen maakten er melding van dat het kunstwerk al decennialang de diverse eigenaren terroriseerde en zelfs in verband kon worden gebracht met opmerkelijke sterfgevallen. *'The Anguished Man'*, een portret waarin een onbekende kunstenaar zijn eigen bloed verwerkte vlak voordat hij zelfmoord pleegde, is een ander bekend voorbeeld. Het is in bezit van de Engelse Sean Robinson en veroorzaakt vreemde fenomenen, waaronder gehuil en geestactiviteit van een 'schaduwman'.